

Наралиева Р. Т.¹, Бегалиева А. К.²

¹әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің аға оқытушылары

²әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің аға оқытушылары

ОНЛАЙН ОҚЫТУ ФОРМАТЫ – ЖАСТАРҒА БІЛІМ МЕН ЕҢБЕК НАРЫҒЫНДА БӘСЕКЕГЕ ҚАБІЛЕТТІ ТҮЛҒА РЕТІНДЕ ҚАЛЫПТАСУЫ ҮШІН ҚАШЫҚТЫҚТАН БІЛІМ АЛУҒА МҮМКІНДІК БЕРЕТІН ЖҮЙЕ

Аңдатпа

Біздің ЖОО-ға дейінгі дайындық кафедрасы онлайн режимде күндізгі оқу үдерісінің толыққанды білім форматын қамтамасыз ететін онлайн оқыту платформасының оқу әдістемесіне бейімделген оқу-өндірістік материалдық базаны құруды жоспарлап отыр. Бұл жұмыстың өзектілігі жүргізіліп жатыр. Еңбектің өзектілігі біздің ЖОО-ға дейінгі дайындық кафедрасы да Ұлт жоспары мен университеттің стратегиясына сай кафедра тыңдаушыларына – шетелдегі этникалық қазақ жастарына қашықтықтан оқыту саласында сапалы білім беружұмыстарын қамтамасыз етуінде болып табылады.

Мақала авторларының мақсаты дайындық курсы бойынша қашықтықтан оқыту платформасын қалыптастыруда отандық білім беру барысында кездесетін өзекті мәселелерді зерттеу болып табылады.

Кілт сөздер: қашықтықтан оқыту, инновациялық технология, шетелдегі этникалық қазақ жастары, дайындық курстары.

Наралиева Р.Т.¹, Бегалиева А. К.²

¹Старшие преподаватели Казахского национального университета имени аль-Фараби
Казахстан, Алматы

²Старшие преподаватели Казахского национального университета имени аль-Фараби
Казахстан, Алматы

ФОРМАТ ОНЛАЙН-ОБУЧЕНИЯ - ЭТО СИСТЕМА, КОТОРАЯ ПОЗВОЛЯЕТ МОЛОДЫМ ЛЮДЯМ ПОЛУЧАТЬ ДИСТАНЦИОННОЕ ОБРАЗОВАНИЕ, ЧТОБЫ СТАТЬ КОНКУРЕНТОСПОСОБНЫМИ ЛЮДЬМИ НА РЫНКЕ ОБРАЗОВАНИЯ И ТРУДА

Аннотация

Наша кафедра довузовской подготовки планирует создать методику адаптирующую к платформе онлайн образования учебно-производственной материальной базы всех нужных функций для обеспечения полноценного формата дневного учебного процесса в онлайн режиме. Актуальность данной работы – в организации дистанционного обучения для слушателей кафедры в соответствии с планом Нацци и стратегией университета по эффективной и успешной работе в процессе обеспечения научно-инновационных исследовательских работ, в обеспечении качественным образованием этнической казахской молодежи зарубежом.

Целью авторов статьи является анализировать формирование платформы по дистанционному обучению по подготовительному курсу этнической казахской молодежи, в рамках исследований актуальных вопросов в сфере отечественного образования.

Ключевые слова: дистанционное обучение, инновационная технология, этническая казахская молодежь зарубежом, подготовительные курсы.

Naraliyeva R. T.¹, Begalyeva A. K.²,

¹Senior Lectors Al-Farabi Kazakh National University, Almaty, Kazakhstan.

²Senior Lectors Al-Farabi Kazakh National University, Almaty, Kazakhstan.

THE ONLINE LEARNING FORMAT IS A SYSTEM THAT ALLOWS EOUNG HTJHLE TO RECEIVE DISTANCE EDUCATION IN ORDER TO BECOME COMPETITINE IN EDUCATION AND LAVOR MARKETS

Annotation

In accordance with the plan of the Nation and the strategy of the university, our department of pre-university training also plans to carry out effective and successful work to provide quality education to students of the department - ethnic Kazakh youth abroad, scientific and innovative research. In this regard, measures have been taken to adapt the online learning system to the online educational platform with all the necessary functions, training, production and material base to ensure a full-fledged educational process of full-time education.

The authors of the article is to form a distance learning platform for training courses for ethnic Kazakh youth abroad in the framework of the study of topical issues in the field of domestic education.

Keywords: *distance learning, innovation tech,ology, ethnic Kazakh youth abroad, training courses*

Кіріспе. Қазақ елінде жоғары білім ордасының «қара шаңырағы» атанған әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінде 2020 жылы 1 қыркүйекте жарияланған Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаевтың «Жаңа жағдайдағы Қазақстан: іс-қимыл кезеңі» атты Жолдауын іске асыру барысында жоғары мектептерде білім беру сапасын арттыруға бағытталған игі іс-шаралар ұйымдастырып жатыр. Әлемдік үздік университеттеріне қатарына еніп, QS рейтингінде 165-орынды иеленген, ұлттық рейтингтік лидері Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінде елімізде жүргізіліп жатқан инновациялық жобаларға сәйкес сандық технологиялар жүйесіне толықтай көшу, қашықтықтан білім беру саласының бірегей платформасын құру, соны ғылыми-практикалық жобаларды, технологияларды білім мен өндірістің бар салаларына енгізу жұмыстары жүргізіліп жатыр. Еңбектің өзектілігі біздің ЖОО-ға дейінгі дайындық кафедрасы да Ұлт жоспары мен университеттің стратегиясына сай кафедра тыңдаушыларына – шетелдегі этникалық қазақ жастарына қашықтықтан оқыту саласында сапалы білім беруді, ғылыми-инновациялық зерттеу жұмыстарын қамтамасыз ету барысында нәтижелі де табысты жұмыстар атқару шараларын жүргізуді жоспарлап отыруында. Осы бағытта онлайн оқыту жүйесі күндізгі оқу саласына, толыққанды оқу үдерісін қамтамасыз ету үшін қажетті барлық функцияларды, оқу-өндірістік, материалдық базаны онлайн білім беру платформасына бейімдеу шаралары алдын ала жүргізілді.

Ғылыми зерттеу жұмысының мақсаты отандық білім беру саласындағы өзекті мәселелерді зерттеу аясында, шетелдегі этникалық қазақ жастарына дайындық курсы бойынша қашықтықтан білім беру платформасын дамыту жолдарын талдау болып табылады.

Ғылыми зерттеу жұмысының міндеттері – дайындық курсы қашықтықтан оқыту мәселелерін талдау асыру барысында Қазақстан Республикасында білім алғысы келетін шетелдік қазақ жастарына мемлекеттік тілде оқытудың қысқа мерзімді дайындық курсы ашу, академиялық топтар мен қашықтықтан білім берудің дербес сайты құру.

Ғылыми зерттеу жұмысының басымдығы әлемдік және отандық қашықтықтан білім беру саласының озық үлгілерін ғылыми және практикалық тұрғыдан сараптай отырып, шетелдік этникалық қазақ жастарына қашықтықтан білім берудің инновациялық технологиясын қалыптастыруында болып табылады. Жұмыстың ғылыми маңызы мен тәжірибе жүзінде әлемдік деңгейге сәйкестігіне тоқталсақ, дүниежүзінде сарапшы мамандар қашықтықтан білім беру саласының болашағы зор екендігін айтып отыр. Пандемия кезінде дәстүрлі оқу үдерісімен білім беру мүмкіндігі болмаған тұста, онлайн оқуға көмекке келді. Ағылшынша EdTech немесе білім беру саласындағы технология бұл мәселенің қаншалықты өзекті екенін көрсеткендей. Қазір мамандар онлайн оқыту саласының қарқынын 165 млрд долларға бағалап отыр, ал бес жылдан кейін бұл көрсеткіш екі есе өсетінін алға тартады. Жалпы онлайн курстар нарығы көптеген елде қатар дами бастады.

Зерттеу жұмысының әдістемесі отандық білім беру саласындағы қашықтықтан оқыту жүйесі алыс және таяу шет елдердің озық тәжірибелерін салыстыру, саралау,

зерделеу, жинақтау әдістеріне сүйене отырып, осы бағытты іске асыру үшін оқу үдерістерін талдау жасап көрсету арқылы жүргізіледі. Мәселен, 2012 жылы АҚШ-та Coursera платформасы пайда болды. Сол жылдары көршілес Ресейде де қазір халықаралық дәрежеде мойындаған жобалар іске қосылды. ...Қытай Мен Үндістанның технологиялық жетістіктеріне әлем таңғалуда. Электрондық оқытуға Африка елдері де бет бұра бастады. Бұл әлемдік үрдіс біздің елімізді де айналып өтпеді. Биылғы оқиғалар елдегі онлайн оқыту саласының төмен деңгейін ашық көрсетті [1, 4]. Елімізде дайындық курсынан жылдық, тілдік курстардан қысқа мерзімді арнайы онлайн оқыту платформасын құру қажеттілігі туындап отыр. Ғылыми зерттеу жұмысының *өзектілігі* – Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті Н.Ә.Назарбаевтың таяу және алыс шетелдердегі қазақтарды атамекеніне қайтарып, оларды еліміздің демографиялық ахуалын жақсартуға, еліміздің тәуелсіздігін тұғырлы ету үшін, адал қызмет етуге, экономикалық әлеуметтік әлеуетін арттыруға қатысты көтерген кемел бастамасын жүзеге асыруда тиімді жолдардың бірі – оларға тарихи отанында ана тілінде білім алу үшін мемлекеттік стандартқа сай жалпы орта білім деңгейін меңгертетін қарқынды оқытудың онлайн дайындық курстарын ұйымдастыруды ұсынады. Сапалы білімді саналы тәрбие ісімен ұштастырып, тарихи Отаны туралы жағымды оң

азаматтық-әлеуметтік көзқарасты қалыптастыра отыра, атамекенін тарихи Отаным деп танып, Қазақстан Республикасының интеллектуальдық әлеуетінің артуына, экономикасының дамуына оларды өз үлестерін қосуға баулуды көздейді.

Қашықтықтан оқыту жүйесі отандық білім беру саласындағы инновациялық бағыт болып табылады. Алайда бүгін ғана пайда болған үдеріс емес. Қашықтықтан оқыту үдерісі қазіргі уақытта қанатын кең жайып келе жатқан жаңа бағыт. Осы бағытта біздің университет те қарқынды жұмыс істеуде. Арнайы департамент құрылған. Бұл департамент әлемдік тәжірибеге сүйене отырып, MOOK-тің өзіндік бағдарламасын жасаған. «MOOK – это новый способ удовлетворить потребности в образовании» [2,1] атты айдармен әртүрлі мамандық салалары және жекелеген пәндер бойынша ашық онлайн курстар жүйесі университет сайтында ұсынылған. онлайн курсты ұйымдастырушылар, қашықтықтан оқу бағдарламасын жасау жұмысы 2013 жылдан басталған, оқу үдерісіне 2015 жылы енгізілді дей келе, онлайн курстарды дайындауға тілек білдірген, оқуға сұраныс білдірген адамдарға техникалық және әдістемелік көмек көрсетуге және келелі кеңес беруге әзір екендігін мәлімдеп, мекенжайларын көрсетіп қойған. Онлайн жүйеге географиялық мекенжайына тәуелсіз кез келген жерден тіркеліп, қалаған курсың оқи алады. Қашықтықтан оқыту жүйесі – бұл бұрынғы сырттай оқу бөлімін толықтай алмастыра алатын және мазмұнды білім бере алатын қолайлы жүйе. Сондықтан да уақытын ағымынан қалмау үшін біздің факультетке өте қажетті жүйе. Қазіргі уақытта қашықтықтан оқыту жүйесі қарқынды түрде дамып келеді. Себебі оқу орындарынан қай жерде, қандай шалғайда тұрсаң да, кез келген пән бойынша толыққанды білім алу үлкен мәселе емес. Онлайн оқыту саласының дәстүрлі оқыту жүйесінен өзіндік артықшылықтары бар. Мысалы, білім алушы жеке дара оқи алады, белгіленген уақытта, қатып қалған сабақ кестесі бойынша емес, қалаған кезінде, бос уақытында оқи алады, тілек білдірушілердің – оқығысы келетіндердің бәрінің қол жететін оқу жүйесі, әлеуметтік жақтан өзге білім алушылармен бірдей тең құқыққа ие. Біріншіден, тыңдаушы шалғайда тұрып та, білімнің қажетті ресурстарын пайдалана алады, сонымен қатар оқытушымен тікелей байланыса алады, оқу барысында түсінбеген сабақтың тұстарына қатысты сол сәтте-ақ сұрақтарын қоя алады, оқуға қатысты туындаған түйткілді мәселелерді бірлесе отырып шеше алады. Сабақты онлайн және офлайн түрде ұйымдастыруға болады. Мысалы, қыс кезінде еліміздің кейбір аймағында табиғаттың қаталдығына байланысты және тағы да басқа себептермен мектептерде оқу кейде уақытша тоқтатылып қалатыны баршамызға аян. Осындай кездерде де сабақты үзбей онлайн жүйесімен оқытуға болар еді. Әрине, бұл үдеріс, мемлекет пен билік тарапынан материалдық-моральдық тұрғыдан қолдауды қажет ететін шара.

Онлайн оқыту жүйесін тиімді түрде пайдаланып жүрген білім ордаларын, мен, Наралиева Р.Т. (жұмысты зерттеу барысында «Өрлеу» орталығында мұғалімдердің біліктілігін арттыру курстарында дәріс оқығанмын және осы орталық ұйымдастырған ғылыми-әдістемелік конференцияларға қатысқанмын) атап айтсам, мысалы, республикалық «Өрлеу» біліктілікті арттыру орталығы мен оның филиалдары болып табылады. Мұғалімдердің біліктілікті

арттырудың үш айлық курстың екі айы күндізгі оқыту үдерісі және бір айы қашықтықтан оқыту жүйесі бойынша жүзеге асырылса, қазіргі карантин кезінде тек қашықтықтан оқыту үдерісі бойынша ұйымдастырылуда. Сонымен қатар Ресейдің технологиялық университетінің Қазақстандағы филиалы да оқу барысын қашықтықтан оқыту жүйесімен жүзеге асырады. Студенттер апта немесе ай сайын не апта сайын бір рет онлайн жүйеде алған білімдері бойынша тапсырма орындайды, сынақтар тапсырып отырады. Сынақ және бақылау жұмыстары, тапсырмаларға белгілі бір мерзімде мөлшерленген уақыт беріледі. Оқу курсы толық аяқталған соң емтихан тапсырады.

Зерттеу жұмысының нәтижесі. Бұл оқу үдерісінде жекелеген және жалпы пәндерден білім алумен қатар білім алушы өзінің білімін тереңдете отырып, өзін-өзі өсіру, жеке тұлға ретінде дамыту мүмкіндігіне қол жеткізе алады. Онлайн оқытудың басты ерекшеліктері: 1) оқытудың онлайн форматы, 2) практикаға бағытталуы, 3) өзіндік ізденіске жетелейтін бағдар беруі болып табылады. Қазіргі уақытта Қазақстанда тәжжирисына байланысты төтенше жағдай жарияланды. Еліміздегі жоғары және арнайы орта білім беру мекемелері мен жалпы орта білім беретін мемлекеттік және шағын жинақты мектептер қашықтықтан оқыту жүйесіне көшті. Мектептер ағымдағы 6 көкектен бастап ҚОЖ бойынша балаларға білім беру үдерісін бастады. Бұл жүйеге толықтай көшер алдында елімізде байқау сабақтары жүргізіліп, білім ордаларының дайындығы алдын ала тексерілді. Тексеру нәтижесіне байланысты ғаламтор жүйелері, мессенджер арқылы ұстаздар оқушыларды оқыта бастады. Сонымен қатар теледидарда белгіленген кесте бойынша дәрістер көрсетіледі. Және «bilimland», «aimekter», «daryn» секілді республикалық порталдар да онлайн, оффлайн өз қызметтерін ұсынып, ұстаздарға көмекке келді. Мынадай карантиндегі күрделі жағдайда мен өзімнің ғана емес, білім алушыларымның да көңіл-күйі көтеріңкі болуына әсер ететін логикалық тапсырмалар мен жұмбақтарды уатсап арқылы ортақ чатқа жіберіп отырамын. Бұл қашықтықтан оқыту жүйесінде ZOOM бағдарламасы мен уатсапты пайдаланамын. ZOOM бағдарламасы балалармен онлайн сабақты жүзбе-жүз экран алдында кездесу арқылы жүзеге асырылады. Қашықтықтан оқыту жүйесі кейде бүкіл топ тыңдаушыларының көзінше тақта алдына шығуға қысылатын білім алушыларға өзін еркін ұстауына қолайлы болды. Кәдімгі сабақта енжар отыратын білім алушы онлайн режимінде белсенділік танытып жүр. Қашықтықтан оқыту жүйесінің басты артықшылығының бірі – уақытты үнемдей алатын болдым. Осы үнемдеген уақытымды өзімнің кәсіби деңгейім мен шеберлігімді арттыруға жұмсаймын. Сабақтың қызықты болуына көңіл аударамын. Сабақтың тақырыбына қарай қосымша тың мәліметтерді таныстырып, оқушылардың қызығушылығын ояту үшін білім сайысын, пікір алмасу, пікірталастар ұйымдастыру арқылы олардың белсенділігін арттыруға тырысамын.

Онлайн оқыту жүйесінің дәстүрлі оқыту саласынан артықшылықтарына тоқталсақ, адам жас ерекшелігіне қарамастан өзінің мүмкіндігіне қарай және қалауына қарай таңдаған пәні, мамандығы бойынша білім ала алады.

Қашықтықтан оқыту жүйесі басты екі сала бойынша жүзеге асырылады. Онлайн және оффлайн жүйелері бойынша оқу бағыты ұйымдастырылады. Енді осы екі оқу жүйесінің өзіндік ерекшеліктеріне тоқталсақ. «Онлайн» термині ағылшын тілінің «to be on line» – желіде болу деген мағынаны білдіретін сөзінен шыққан [3,52]. Бұл термин ғаламтор жоқ кезде-ақ, яғни компьютер коммутаторлық телефонмен немесе желілік модем қосылатын уақытта пайда болған. Бұндай электронды (BBS) тақтаға осылайша қосылып, өздеріне жіберілген хабарламаны оқып, оған жауап беретін және пікір алмасатын еді. Байланыс үзілген жағдайда (BBS) тақтасын пайдаланушылар оффлайн жағдайына ауысатын.

«Онлайн» термині барлық жағдайда екіжақтың тікелей байланысуы, пайдаланушылардың ғаламторда ашық қарым-қатынасқа түсуі болып табылады, ал оффлайнда бұндай мүмкіндік жоқ. Онлайн оқытуда адам бойындағы әлдебір ерекшеліктеріне қарамастан шектеусіз білім ала алады. Менгере алмаған тақырыбын өз қалауынша бірнеше рет қайталап оқиды.

Онлайн оқыту. Адам қалауына қарай: кез келген уақытта, кез келген жерде оқи алады, тек ғаламтор ғана қажет. Арнайы бейімделген сайт ресурсы білім алушының қондырғысының рұқсатымен орналастырылады және сан алуан дидарлармен/дисплейлермен қолайлы жұмыс істеуді жүзеге асыра алады.

«Оффлайн» термині де ағылшындардың «off line» сөзінен шыққан, мағынасы желіден үзілген, автономды деген мағынаны білдіреді. Мысалы, оффлайн – перифериялық қондырғы, ол пайдаланушының компьютеріне қосылмаған. Бірақ сайттың қажетті ақпаратын, парағын өз компьютеріне сақтау арқылы, ғаламторға кірмей-ақ, автономды – оффлайн жүйеде қолдануға болады. Арнайы оффлайн-браузерлер бар, бұндай браузерлер сайтты толығымен жүктеп алуға мүмкіндік береді. Оффлайн түрінде оқыту дегеніміз – сабақты алдын-ала жазып дайындап, сайтқа, білім порталына салып қою.

Онлайн жүйесі әрқашан ғаламтордың болуын қажет етеді. Ғаламтор жоқ жерде оқи алмайсыз. Оффлайнның артықшылығы ғаламтордың үнемі болуын қажет етпейді. Оффлайн сабақ алдын-ала дайындалады, сондықтан ұйымдастырудың барлық сәттерін ұтымды ету мүмкіндігіне ие, алайда, байланыс тікелей емес.

Қашықтықтан оқытудың онлайн мен оффлайн салаларымен толық танысқан соң, сабақты ұйымдастырушылар мен білім алушылар өздеріне оқудың қолайлы түрін таңдай алады.

Онлайн оқыту жүйесін салыстырмалы түрде қарастыру бағытында көрші ел – ресейлік ресурстарымен толығырақ танысып, оқыту жүйесі туралы ақпаратты тереңірек білгілеріңіз келсе, «[Разработка → 27+ ресурсов для онлайн-обучения](#)» сайтына кіріп танысуға болады.

Қазақстан Республикасында қазіргі таңда ЖОО-ға шетелдегі этникалық қазақ жастарын дайындайтын ұлттық университеттерде дайындық бөлімдері жұмыс істеуде. Дайындық бөлімдерге мектепті аяқтаған құжаттар арқылы қабылданады. Дүние жүзі бойынша елімізден сырт жерлерде 5,5 млн-ға жуық қазақ өмір сүрсе, жыл сайын дайындық курсына бар-жоғы 1 мыңға жуық қазақ жастары келеді. Ал ана тілінде білім алғысы келетін шетелдегі қандастарымыздың бәрінің бірдей тарихи отанында білім алуға мүмкіндігі жоқ. Отандық білім беру саласындағы өзекті мәселелерді зерттеу аясында шетелдегі этникалық қазақ жастарына дайындық курсы бойынша қашықтықтан білім беру платформасын қалыптастыру қазіргі кезеңде кезек күттірмейтін негізгі мәселе болып табылады.

Мемлекеттік білім беру стандартына сай жасалған дайындық курсының типтік оқу жұмыс бағдарламалары, оқу жоспары бойынша әрбір пән бойынша академиялық онлайн сабақтың деңгейі белгіленеді. Сабақтың жаңартылған мазмұны даярланады, оқытушы құрамының бекітілген санақ жазбалары жасау үшін отандық және әлемдік білім беру саласындағы жетістіктер мен олқылықтарға сараптама жұмысын жүргізу, зерделеу керек. Қашықтықтан сапалы да қолжетімді білім беру жолында оқу саласының методикасы мен жұмыс мазмұны инновациялық технологиялық жүйеге бойынша жаңа структура бойынша құрылуы тиіс.

ЖОО-ға дейінгі білім беру курстары бойынша қашықтықтан оқыту үдерісін тәзірлеудің алғышарттарын талдау барысында зерттеу мүшелері ең алдымен отанымыздағы қазақтар мен шетелдегі этникалық қазақтардың ұлттық мүддесінің, мәдениетінің сабақтастығы уақыт пен кеңістіктің аясында айқындап, шетелдегі этникалық жастардың зияткерлік-интеллектуальдық әлеуеті, елімізге қосар үлесі, тек демографиялық өсуімізге ғана емес, Қазақстанның экономикасының дамуына және интеллектуальдық әлеуетінің артуына қосатын олардың өзіндік үлестері ғылыми-теориялық тұрғыдан кешенді түрде қарастырылып, ғылыми негізде практикалық тұрғыда негізделді, дәйектелінді. *Елбасымыздың бастамасына* орай оларды атамекенге тартудың тиімді механизмі анықталып, ғылыми-теориялық талдаулар жасалып, шетелдік қазақ жастарын туған еліне тартудың, туған халқына қызмет етуге шақырудың ұтымды жолы – оларды атамекенінде білім алуға шақыру екені анықталды. Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті Н.Ә.Назарбаев Дүниежүзі қазақтарының IV құрылтайында сөйлеген сөзінде «...Мен әлемнің әр қиырындағы қазақ жастарын атамекенге оқуға және қазақ еліне қызмет етуге шақырамын! Қазір жаңа дәуірге қадам басқан Қазақстанға отаншыл, білімді жас мамандар аса қажет. Жас қыздар мен жігіттер келіп оқитын болса, осында оқу бітіріп, мамандық алып, кейін ата-аналарын шақырып алатын шығар. Ол да қажет...» [4, бб.2-9] деген еді. Сонымен қатар кафедрада тұрақты түрде «Жас талант» атты студенттер бизнес инкубаторы (ары қарай – СБИ) жобасы жұмыс істеп келеді. Жоба жетекшілері филология ғылымдарының кандидаты Ж.Ибраимова мен М.Ибрагимованың жетекшіліктерімен СБИ жоба аясында тыңдаушылар бірнеше ғылыми жобалар жасап, университет және республика көлемінде жүлделі орындарға ие болды. Мысалы «Көпмедиялы құлып», т.б. жобалар жасалды. Кафедрамызда білім алушы жастарға болашақ мамандығы

туралы кәсіби бағдар, кеңес берудің тиімді жолдары қарастырылады. Қазіргі уақытта М.Ибрагимова «ЖанатБақыт» сән үйімен бірлесе отырып, «Meruertbrend» атты шағын бизнес кәсіпкерлігі құру бағытында жұмыс істеп жүр. «Бүгінгі білімді студент – ертеңгі білікті маман» ұранымен Жоба аясында «Мамандығың – өмірлік серігің», Кәсібің – нәсібің», «Мың түрлі мамандық» атты кәсіби-танымдық шаралар және «Білім жәрмеңкесін», көрме өткізу істері ұйымдастырылады. Өз мамандығын дұрыс таңдау жастарға үдкен өмір жолын сәтті бастауына себеп болары айқын. Әрбір білімді де білікті маман еліміздің экономикасының артуына, еліміздің гүлдене беруіне өзіндік үлесін қосатыны абзал.

Еңбекте әлемдік және отандық қашықтықтан білім беру саласының озық үлгілерін ғылыми және практикалық тұрғыдан сараптай отырып, шетелдік этникалық қазақ жастарына қашықтықтан білім берудің инновациялық технологиясын қалыптастыру жолдары – қазіргі ақпараттық құралдардағы деректер мен әртүрлі қоғамдық пікірлерді [5, 16] саралай отыра, оларды ғылыми-теориялық тұрғыдан зерттеп, талдап, мүмкіндіктерді қарастырып, шетелдегі этникалық қазақ жастарының менталитетін ескере отырып, оларға атамекенінде білім алудың жеке тұлғаға бағытталған білім берудің бейімделген оңтайлы әдісін, виртуальды саяхат жасату арқылы отандық ғылыми әлеуетін таныту, қашықтықтан білім беру мен кәсіби бағдар туралы онлайн кеңес беруді ұсынуында болып табылады.

Отандық онлайн оқу-әдістемелік бағытының республикада, таяу және алыс шетелдердегі маңызы, күтілетін нәтиженің әлемдік деңгейге сәйкестігіне тоқталсақ, *оқшаулану кезеңінде қашықтықтан оқыту үдерісінің ғылыми және практикалық маңызы зор*. Әлем елдеріндегі, Германия, Ресей, Израиль [6, Р. 31-60] секілді мемлекеттердің этникалық топтарына қатысты тәжірибелері мен өз еліміздегі атқарылып жатқан шараларды саралай отырып, таяу және алыс шетелдегі этникалық қазақ жастарын атамекенге тартудың маңызы зор екендігін теориялық тұрғыдан талдап зерттей отыра, практикалық мәнін айқындады. Мысалы, елімізге келіп, туған халқына қалтқысыз қызмет етіп, Тәуелсіздігіміздің рәмізі – мемлекеттік нышандарымыздың авторларының бірі – Ж.Мәлібеков және қазақтың ән өнерін әлемге паш етіп, Еуропада, Ла-Скалада ән шырқап жүрген Майра Керей, қазақ халқының ұлттық би өнерін дамытуға өз үлесін қосқан биші Шұғыла, «Қара жорға» биін Гиннестің кітабына енгізіп, ұлттық брендтіміз еткен Қытайдан және тағы да басқа шетелдерден келген шетелдегі этникалық қазақ жастарымыз бен туған халқына аянбай қызмет етіп жүрген, қоғам қайраткері Бекболат Тілеухан сынды жеке тұлғалармен қатар, «Гүлбахар», т.б. секілді кәсіпорындарды ашқан шетелден келген қандастарымыз жеке кәсіпкерлікпен шұғылданып, отандық өндірістің, ұлттық қолөнерімізді, ұлттық бұйымдарымыздарды шығарып, мемлекетіміздің экономикасы мен интеллектуальдық әлеуетінің артуына өзіндік үлестерін қосып жатыр. Болашақта елімізде білім алған шетелдегі этникалық қазақ жастары тәуелсіз де жас Қазақстан Республикасын тарихи отаным деп танып, атамекенге оралып, олар да еліміздің өркендеп өсуіне өз үлестерін қосады деген мақсатпен шетелдегі этникалық қазақтарын тарихи отанында білім алуды ұйымдастырады.

Жұмыстың перспективасы заманауи ақпараттық технологиялық құралдарды пайдаланып, жиналған мәліметтерді, деректер мен әртүрлі қоғамдық пікірлерді талдап, жиналған материалдарды [7,79-81; 8, Р.79-816; 9, Р.80] ғылыми-теориялық тұрғыдан қарастырып, тұжырымдар жасау арқылы, таяу және алыс шетелдерде, әсіресе Еуропа елдерінде өмір сүріп жатқан қазақ жастарының менталитетін ескере отырып, оларға атамекенінде білім алудың жеке тұлғаға бағытталған [10, 82-89] білім берудің бейімделген оңтайлы және отандық жастарға қашықтықтан ЖОО-ға дейінгі білім берудің қарқынды оқыту әдістерін [11, 63-69] ұсынуында болып табылады.

Елбасымыздың шетелдегі этникалық қазақ жастарын атамекеніне қайтаруға шақырған парасатты бастамасын жүзеге асыру жолында Тәуелсіз Қазақстан Республикасының интеллектуальдық әлеуетін арттыруға шетелдік қазақ жастарын тартудың тиімді жолдарының бірі – оларға тарихи отанында ана тілінде білім алу үшін мемлекеттік стандартқа сәйкес жалпы орта білім беру бойынша дайындықтан өткізетін қашықтықтан қарқынды оқыту курстарын ұйымдастыруды ұсынады. Қазақтың дәстүрлі төл тарихымен, жәдігерлерімен, мәдениетімен, әдебиетінің негіздерін [13, стр.82-89] анықтап бойларына сіңірту, сырттан келген басқа да діни ағымдардың ұлт болмысына ықпалының қаншалықты зиянды екенін көрсету, таным мен зерттеудің ғылыми тәсілдерін қалыптастыра отырып, шығармашылық-кәсіби ойлау дағдысын қалыптастыру керек.

Қорытынды. Осы мақалада қашықтықтан оқыту үдерісін жүзеге асыруға қатысты онлайн білім беру саласын кешенді түрде іске асыру технологиясы мен әдістемесі ұсынылады. Отандық және әлемдік білім кеңістігіндегі озық тәжірибелерге сүйене отырып, авторлар мысалы, Германия мемлекетінің неміс диаспорасын, Израиль елінің еврей диаспорасын тарихи отанына тарту жолында қолданылған және өз елімізде атқарылып жатқан әртүрлі игі шараларды сараптай отырып, қашықтықтан оқыту жүйесін жүзеге асыруда 1-кезеңде теориялық мәселелерді, оқу жұмыс жоспарын, оқу бағдарламаларын жасау, қашықтықтан қарқынды оқыту дайындық курсына қажетті материалдармен жабдықтау істерін ұйымдастыру қарастырылады. Жұмыстың 2-кезеңінде практикалық жағын – мемлекеттік стандартқа сай қашықтықтан жалпы орта білім беру шараларын, кәсіби бағдар беру, оқу үдерісін ұйымдастыру, академиялық дайындық курстарын, Қазақстан Республикасының қазіргі әлеуметтік жағдайына бейімдеу мақсатында тәрбиелік мәні зор мәдени-танымдық шараларды ұйымдастырып, жүзеге асыру қолға алуды ұсынады.

Адамдардың жемісті табысқа жетуінің басты кілті – білім. Бақыттың басты кілтіне ие болудың негізгі оқу десек, қайда болсаң да қалаған мамандығың бойынша білім алу мүмкіндігіне қол жеткізетін қолайлы жол – онлайн оқу жүйесі. Біздің кафедрада шетелдегі этникалық қазақ жастарымен қатар, қалауы бойынша отандық жастарға да дайындық курсының қашықтықтан оқыту платформасы құру жоспарланып отыр. Дайындық курсының мақсатты тұтынушылары: *ҰБТ сынағын тапсыратын* еліміздің мектеп бітіруші жастары, отандық талапкерлер, отанында білім алғысы келетін шетелдегі этникалық қазақ жастары, тыңдаушылар, мемлекеттік тілде ісқағаздарды жүргізуді меңгергісі келетін еліміздің азаматтары, әртүрлі әлеуметтік топ өкілдері жалпы білім беру деңгейін меңгергісі келетін білім алушылар болып табылады. Шетелдегі этникалық қазақтарды тарту мүмкіндіктерінің тиімді жолының бірі – шетелдік қазақ жастарын атамекенінде білім алуға шақыру, туған халқын құрметтеуге, ұлтжандылыққа тәрбиелеу мақсатын жүзеге асыру болғандықтан осы салада елімізде және әлемде атқарылып жатқан шараларды, деректерді жан-жақты талдап, жүйелі түрде қарауға мүдделі болды. Ағымдық оқу жылдарында білім мониторингі жүргізіледі, аралық бақылау сынақ жұмыстары мен семестрлік, жылдық емтиханның қорытындысы бойынша дайындық курсының оң нәтижемен тәмамдаған тыңдаушыларға сертификаттар табыс етіледі. Бұл сертификаттар оларға *ҰБТ* тапсырып, отандық Жоғары оқу орындарының гранттарын иелену барысында шетелдегі этникалық қазақ жастарына бөлінген жеңілдіктерді пайдалануға мүмкіндік береді.

Мақала авторлары, Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің аға оқытушылары Наралиева Р.Т., Бегалиева А.К., ғылыми еңбекті зерттеп, жинақтап, жазу барысында бізге қажетті кеңес беріп, жұмыс барысында өз сын-пікірлерін білдірген ЖОО-ға дейінгі дайындық кафедрасының ұстаздар ұжымына және өз тараптапынан осы ғылыми жұмысты нақты іс жүзінде жүзеге асыруға мүмкіндік беретін біздің университетіміздің басшылығына алғысымызды білдіреміз.

Пайдаланған әдебиеттер тізімі:

Меруерт Бүркімбаев. Жастарға керек заманауи білім. / «Egemen Qazaqstan», №186(29915)/2020, 30 қыркүйек – 14 б.;

Http://www.kaznu.kz. сайты. Б.1;

Мир науки и техники / 3- 06, 2013 – 19-52 бб.

Н.Ә.Назарбаев. Қазақстан – дүниедегі әр қазақтың қастерлі құбыласы. /

Алтын бесік . Еларалық қоғамдық-саяси, әдеби-көркем журнал. №3, 2011–2-9 б.;

Г.К.Ахметова. Современное образование Казахстана в поисках идеала./ Творческая педагогика. Информационно-методический журнал. №2, 2012 – 16 с.;

English as a Second Language. School and Education Resources / International Education, 2012. – 31-60 p.;

IELTS with answers./Examination papers from University of Cambridge ESOL examinations: English for Speakers of Other Languages, Cambridge University Press, UK, 2007 – 79-81 p.;

Egexcel IGCSE English as a Second Language./School and Education resources. / International Education: Cambridge University Press, 2012 – 79-80 p.;

Сәрсенбаева А.А. Мобильное обучение иностранным языкам как одно из основных направлений в системе автономного образования. / *Научный мир Казахстана*. №1(29), 2010 – 82-89 с.;

Қиябаева З. Н. Интерактивті тақтамен жұмыс әдістемесі. Алматы: «Арман-ПВ», 2011 – 63-69 бб.;

Киргизов М.Р. Педагогические аспекты использования интернет-технологий при обучении студентов-юристов. *Научный мир Казахстана*. №1 (29), 2010 – 82-89 с.;

Шильенко О. Образование: качество, качество и еще раз качество. / *Современное образование*. 4(80), 2010 – 8-12 с.;

С.Сәтенова. Мәдениаралық байланыс және оның тілге ықпалы. / *Тіл және Қоғам. Альманах*. №4 (28), 2011–19 б.

References:

1 Meruert Burkitbay. Modern education is necessary for young people. / "Egemen Qazaqstan", №186(29915)/2020, 30 September-14 p.; [Http // www.kaznu.kz](http://www.kaznu.kz). website. P.1. ; the world of Science and technology / 3-06, 2013. - pp. 19-52.

2 Nazarbayev N. A. Kazakhstan is a sacred phenomenon of every Kazakh in the world. / *Golden Cradle. International socio-political, literary and artistic magazine*. No. 3, 2011. –2-9 p.

3 Akhmetova G. K. modern education of Kazakhstan in search of ideals./ *Creative pedagogy. Information and methodological Journal*. No. 2, 2012. - 16 p.

4 English as a Second Language. *School and Education Resources / International Education*, 2012. - 31-60 P.

5 IELTS with answers./ *Examination papers from University of Cambridge ESOL examinations: English for Speakers of Other Languages*, Cambridge University Press, UK, 2007. – 79-81 P.

6 Egexcel IGCSE English as a Second Language./*School and Education resources. / International Education: Cambridge University Press*, 2012. – 79-80 P.;

7 Sarsenbayeva A. A. mobile training of foreign languages as one of the main directions in the system of autonomous education. / *Scientific world of Kazakhstan*. №1(29), 2010. – 82-89 C.

8 Kiybaeva Z. N. methods of working with an interactive whiteboard. - *Almaty: "Arman-PV"*, 2011. – PP 63-69.

10 Kirgizov M. R. pedagogical aspects of using internet technologies when training students-lawyers. *Scientific brain*

11 p *Kazakhstan*. №1 (29), 2010. – 82-89 C.

10 Shilenko O. education: quality, quality and yet again quality. / *Modern education*. 4(80), 2010-pp. 8-12.

11 S. Satenova. *Intercultural communication and its impact on language. / Language and society. The almanac*. No. 4 (28), p.2011-19.